

Yttrande över slutbetänkande av parlamentariska landsbygds kommittén, SOU 2017:1, för Sveriges landsbygder- en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.

Inledning

Sotenäs kommun inte är officiell remissinstans men väljer att yttra sig då kommunen klassas enligt bilaga 2 som gles landsbygdskommun och slutbetänkandet är viktigt för Sotenäs kommun.

Den parlamentariska kommittén har utgått från tre grundläggande perspektiv:

- Likvärdiga förutsättningar för medborgarna att arbeta, bo och leva i landsbygderna.
- Öka landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Öka landsbygdernas möjligheter att bidra till en positiv utveckling av samhällsekonomin.

Hela Sverige skall leva är en rörelse och ett begrepp som har funnits under en längre tid. Genom att ta del av kommitténs förslag kan konstateras att det saknats en tydlig ansvarsfördelning och styrning från statens sida. Sektoriskt tänkande från statliga myndigheters sida har inneburit en utarmning av statens närvaro på landsbygden där medborgarna är i behov av tjänsterna för att kunna bo kvar. Ett sådant exempel för Sotenäs kommun är polismyndighetens omorganisation 2005 som resulterade i att 11 fasta tjänster försvann från kommunen.

Uppdraget och innehåll i slutbetänkandet

Landsbygdsutvecklingen i Sverige har under en längre tid inneburit ökade skillnader mellan stad och land. Obalansen i den offentliga servicen har ökat när staten har minskat sin närvaro på landsbygden. Om obalansen blir för stor kan det få stora konsekvenser för förtroendet för demokratin och samhället. Med denna utgångspunkt har en parlamentarisk utredning tillsats för att ge förutsättningar för att skapa en sammanhållen politik för landsbygden de närmaste 30 åren. Fokusområden och inriktning har varit följande ämnesområden:

- En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder.
- Näringsliv och företagande.
- Digital kommunikation och transportinfrastruktur
- Kompetensförsörjning
- Samhällsplanering och bostadsbyggande
- Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur
- Statens närvaro på landsbygden

- Styrning och organisering av landsbygdspolitiken
- Civilsamhället utvecklar landsbygderna
- Konsekvenser av kommitténs förslag

Sotenäs kommuns kommentar till slutbetänkandet

Författningsförslag och verksinstruktioner

Sotenäs kommun delar kommitténs förslag att tydliggöra landsbygdens utveckling genom föreslagna författningsändringar och verksinstruktioner. Bildandet av en glesbygdsdelegation är ett bra förslag. Avgörande för framgången är vart den sammanträder och vilka kommunala representanter som väljs. Risken finns att små kommuner försvinner i hanteringen.

Innebörden av ordet beaktas kan alltid diskuteras men kombineras det med någon form av kvalitetssäkring tex konsekvensbeskrivningar/checklistor finns bättre förutsättning för att beaktas får en god påverkan! Speciellt gäller det länsstyrelsens roll att dels beakta landsbygdens förutsättningar kontra tillämpningen av lagstiftningen och speciellt miljöbalken och där strandskyddet.

Bättre styrning, uppföljning och utvärdering krävs från statens sida för att följa upp hur glesbygdsutvecklingen har ”beaktats”.

Näringsliv och företagande

Kommittén har identifierat 23 kommuner med särskilda behov. Sotenäs kommun anser att dessa skall kompletteras med kommuner som har öar utan fast förbindelse och med året runt befolkning.

Sotenäs kommun delar kommitténs förslag om servicegaranti. Många kommuner har idag servicecentra! Går detta att samordna?

Sotenäs Symbioscentrum är en mötesplats och ett innovativt nav för att skapa nya gröna arbetstillfällen och miljönytta genom samverkan mellan näringsliv, allmänheten, akademi och offentlig sektor. Såväl kompetens, avfalls- och restflöden, överskottsenergin och vatten ska tas till vara lokalt så resurseffektivt som möjligt. Med havet som utgångspunkt försöker vi stärka det lokala näringslivet och skapa möjligheter för nya miljöfrämjande affärsverksamheter.

Viktigt för Sotenäs kommun blir då att som kommittén påpekat att Vinnova får i uppdrag att arbeta fram en metodik för att stödja företagsetableringar i denna riktning.

Inrättandet av ett forskningscentrum för regional och landsbygdsekonomisk forskning utgör en resurs för ökad kunskapen även om inriktningen inte är direkt riktad mot en kommun som Sotenäs utan till kommuner med särskilt stora utmaningar.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Kommitténs förslag är att hela befolkningen skall ha bredband 2025. I sista hand ska det ske för ”vita” kommuner via satellit. Förslaget är att ökat bredbandsstöd och en central upphandling ska få ned kostnaderna, administrationen ska ske via jordbruksverket.

Landets kommuner har liknande behov av digitala stöd både internt och motmedborgare, staten, landstingen och andra externa parter. Oftast är det de större tätortsnära kommunerna som har möjlighet att utveckla det digitala stöd i den takt som det omgivande samhället kräver. Genom en större samordning och statlig styrning skulle digitaliseringsarbetet löpa snabbare, vara mer kostnads- och resurseffektivt och i förlängningen öka medborgarnyttan.

Sotenäs kommun delar kommitténs uppfattning att reseavdraget behöver reformeras så att det inte som idag missgynnar de som väljer att bo på landsbygden.

Kompetensförsörjning

Sotenäs kommun står redan idag inför problem när det gäller adekvat utbildning i form av kompetensförsörjning inom de flesta kommunala sektorerna.

Sotenäs kommun välkomnar därför kommitténs förslag och direktiv om bättre analys av rekryterings- och utbildningsbehovet och kravet på formalisering av samarbetet mellan kommuner och högskolor. Formaliserat arbetet ökar förutsättningarna att högskolan blir ännu mer tillgänglig även för de som bor och verkar på landsbygden.

Regionala kompetensplattformar utgör grunden för att kommunerna ska kunna bygga upp kommunala lärcentra. Samarbete krävs då mellan kommunerna och stimulansmedel är en förutsättning för att kommunövergripande lösningar skall kunna genomföras med syfte att medborgarna ska kunna genomföra utbildningar lokalt. Därmed är det möjligt att öka högskoleövergången (som minskar med avståndet till ett universitet/högskola) och att företag och organisationer kan rekrytera välutbildad personal som täcker det lokala rekryteringsbehovet.

Därmed finns det incitament för ungdomar, medborgare och företag att stanna kvar på landsbygden och företagen kan behålla nyckelkompetensen om de har sina rötter lokalt.

För att möjliggöra rekrytering och behålla nyckelkompetens hos mindre kommuner är det viktigt att staten undanröjer formella hinder så att samarbetet och personalutbytet mellan kommunerna kan förenklas och utvidgas.

Förslaget om nedskrivning av studielånen kan vara ett steg i rätt riktning som innebär att små kommuner ökar sin attraktivitet. Det i sin tur skulle kunna leda till en ökad befolkning och även ge en större möjlighet till arbetspendling.

Sotenäs kommun instämmer slutligen i att de specialdestinerade bidragen med fördel görs generella och avser landsbygdsutveckling. Kraften måste användas på att använda bidragen på rätt sätt inte på att fylla i ansökningar.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Sotenäs kommuns erfarenhet av Översiktsplanering (ÖP) är att den behöver stärkas juridiskt som strategiskt dokument. Överprövande myndigheter ska inte i efterhand via kommande detaljplanering kunna ifrågasätta kommunens satsningar när ÖP är antagen av kommunfullmäktige och i ett tidigare skede även varit remitterad till överprövande myndigheter. Inkonsekvensen i detta är inte bra.

Sotenäs kommun instämmer i övrigt med förslaget om översyn och begränsning av riksintressena samt översyn av strandskyddet. Sotenäs kommun har tillsammans med kommunerna i norra Bohuslän överklagat länsstyrelsens beslut om nya strandskyddsbestämmelser. Dessa tillsammans med riksintressena utgör allt för stora begränsningar för kommunens landsbygdsutveckling.

Sotenäs kommun är en attraktiv turistkommun. Antalet kommunmedlemmar överstiger vida antalet kommuninnevånare. Med det följer också rätten att överklaga myndighetsbeslut speciellt bygglov.

Sotenäs kommun delar därför kommitténs om att begränsa detaljplanekravet och rätten att överklaga myndighetsbeslut.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur och statens närvaro

Sotenäs kommun delar kommitténs uppfattning att statens närvaro på landsbygden är av största betydelse för utvecklingen av den kommersiella servicen och andra välfärdstjänster. Statens närvaro i form av försäkringskassa, post, polis etc. är några av byggstenarna för en levande landsbygd. Försvinner dessa utarmas landsbygden.

Förslaget om servicemyndighet kan diskuteras, effekten av att dessa eventuellt samlokaliseras har stor betydelse både symbol mässigt men även strukturmässigt för en landsbygdskommuns utveckling.

Sotenäs kommun anser att dessa med fördel kan samlokaliseras och gärna med delar av den kommunala verksamheten.

Staten måste därför bestämma sig för vilken utveckling man vill ha, frivillig samverkan är svårt och får ofta vika sig för sektoriella intressen.

Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Kommittén anser att regeringens förmåga att kunna styra myndigheterna mot samordning blir helt avgörande för kommunernas landsbygdsutveckling. Landsbygdsdelegationen har operativt att tillse att det statliga agerande samordnas där uppföljningsansvaret ligger på jordbruksverket. Läger man samman detta med föreslagna lagförändringar

och verksamhetsinstruktioner skapas en helhets bild och organisation över kommunernas landsbygdsutveckling som saknats tidigare.

Sotenäs kommun delar kommitténs uppfattning att styrning och organisation av landsbygdspolitiken utgör kärnfrågan för kommunernas framtida utveckling. Speciellt intressant blir att följa kommande beslutsmotiveringar som enligt kommitténs förslag skall innehålla en landsbygdsbedömning.

Civilsamhället grunden för landsbygdsutveckling

Sotenäs kommun delar kommitténs slutsats att det saknas arenor/forum för landsbygdsutveckling. Genom att samla den kraft som finns hos enskilda individer och hos föreningar finns förutsättningar att dra nytta av kompetensen såväl inom det egna intresseområdet som i långsiktig planering tex i form av en översiktsplan. Detta arbete kommer underlättas av om staten som kommittén föreslår främjar och initierar nätverk med en tydlig styrning av statsbidragen till landsbygdsutveckling.

Självklart i detta sammanhang blir för Sotenäs kommun att som kommittén anger använda leadermetoden som verktyg och metodik där verksamheten troligen kommer att organiseras i någon form av bygderråd.

Det är viktigt för demokratin och samhället att engagera ungdomarna i utvecklingsarbetet och att skapa förutsättningar och arenor som attraherar ungdomar till ett ökat engagemang.

Konsekvenser av kommitténs förslag

Sotenäs kommun delar kommitténs uppfattning om att lämnade förslag om måste ses och genomföras som en helhetslösning. Där visserligen vart av ett av förslagen ger effekt men inte den optimala helhetsverkan som efterlyses.

Kommitténs påpekande att många människor i våra landsbygder känner svikna av samhället delas av Sotenäs kommun och har förstärkts i takt med de senaste omorganisationerna av statliga verk och myndigheter.

Sammanfattningsvis anser dock kommunledningskontoret efter att ha läst igenom hela kommitténs batteri av förslag att utredningen är mycket omfattande och mycket välformulerad och genomtänkt. Förhoppningen kommer till Riksdag och regering att genomföra kommitténs förslag så att "hela Sverige får leva" så att skillnaderna jämnas ut mellan stad och land. Sotenäs kommun vill som kommittén ha en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling av Sveriges landsbygdskommuner.

Maria Vikingsson
kommunchef

Bo Hallgren
utredare kommunledningskontoret